

konovih določil, iz namena in duha zakona, kakor tudi iz splošnih pravil o tem, kaj si je mislil o navedenem vprašanji.

§ 27. tisk. zak. določa, da ugasne kaznjivost prestopkov storjenih proti v drugem oddelku¹⁾ obseženim določbam najkasneje v 6 mesecih, računajoč od dneva, katerega je bil prestopek storjen²⁾.

Ako torej popravljalec tožbe radi prestopka po §-u 21. tisk. zak. ne vloži v 6 mesecih od dneva, ko je poslal uredništvu popravek, je ugasnila njegova pravica do iste in z drugimi besedami, do ugotovljenja svoje pravice do popravka (ugasne potom molčanja.)

(Dalje prihodnjič.)

¹⁾ Drugi oddelek obseza §-e 9 do 27, ki se nanašajo na določbe za vzdrževanje reda v tiskovnih zadevah.

²⁾ Na zastaranje — kot napravo javnega prava — ozirati se je uradoma. Razsodba kas. sodišča z dne 23. nov. 1875, št. 10857.

Kedaj in kakó naj se uporablja določilo §-a 1236. obč. drž. zak.?

Spisal dr. Rupert Bežek.

V kranjskih Slovincih vlada izključljivo rimski sistem dote in zaženila; včasih daje se tudi dota, ne da bi se obljubilo zaženilo; sem ter tje prinašata tudi zaročenca, naj si bo ženin ali nevesta, v zakon balo (opravo, opremo delščino).¹⁾ Redkokrat obeta se v Slovincih jutrina: darilo, katero mož obéta ženi prvo jutro. Pogostoma pa se ženi na primerlej obudovljenja odločuje kaka mrvica: udovščina, vender samostalneje. Navadno se namreč potem ne jemlje v poštveni dota, ni zaženilo. — Redkokedaj dovoli v Kranjcih zakonski drug drugemu užitek svojega premoženja za slučaj, če ga bi preživel; določuje se v to svrhu ali celo imetje ali pa le del imetja. Prosto razpolaganje se pa ne utesnjuje po takej obvezi. Ta do-

¹⁾ §-a 788. in 1231. obč. drž. zak.; na to primeri: Krainz: System des österr. Privatrechtes, II., 2, str. 340.

smrtna pravica nanaša se le na ostalo prosto na dediče prenesljivo imetje.

V kolikor je pa Kranjska obljudena po Nemcih, namreč v sledečih sodnih okrajih: v Kočevskem, izvzemši Kostelce, kôder se pogajajo na doto in zaženilo, — deloma v Novomeškem in Črnomaljskem, pa v Žužemberškem sodnem okraji, — gledé poslednjega v katasterskeji občini Smuka, — pogajata se zaročenca skoraj izključljivo na občno, uže mej živečima veljavno vkupnost imetja, mej tem ko se redkokedaj sklepa pogodba na vkupnost le sedanjega ali le prihodnjega imetja. — Pri tej priliki moram poudarjati, da so se tudi Kočevcem sosedni Žužemberški prebivalci razvadili ter sklepajo ženitna pisma čim dalje, tem rajše na občno vkupnost imetja, nego na udomačeno doto in zaženilo.

Povsod v Kočevcih se poleg vkupnosti imetja določuje tudi dota, katera se včasih potopí v vkupnosti, včasih pa mora vrniti. Da-si je po razsodbah najvišjega sodišča skoraj dognano, da se dogovorjena dota v tem slučaju ne potopi v vkupnosti imetja, če tudi se ta opazka ni izrazila v pismu — vender ni sprejela nobena razsodba se niti v repertorij pravorekov niti v knjigo judikatov, kar nalaga notarju dolžnost, da v pogodbi točno izrazi, je-li se dota v vkupnosti imetja potopi ali ne. Doslej se naši notarji ne ravnaajo po tem načelu.¹⁾

Tu ni mesta uvaževati, je-li bolj ugaja Slovencem sistem dote in zaženila ali pa po Nemcih zaplodena vkupnost imetja. Ostati je pri doti, ker se je pri nas skoraj popolnoma udomačila. Tu hočemo govoriti le o nekaterih gospodarskih posledicah tega in onega sistema, po katerih se bode lahko razvidelo, kake važnosti je določilo §-a 1236. obč. drž. zak., o katerem se pečajo naši pravniški razumniki le premalo; splošno se skoraj nikoli ne uporablja. —

Kedar se obljubi dota in zaženilo, gospodarilo se bo v zakonu jednotno; kajti tu ukazuje le jeden, naj-si bo mož ali žena, navadno oni, kateri je prinesel v zakon več imetja. V Slo-

¹⁾ Da se dota v vkupnosti imetja ne potopi, je razsodilo najvišje sodišče z razsodbo sprejeto v G. U. W. zbirko pod št. 1540 in 67. — Primeri tudi Manz: zbirka 2. zvezek, izdal dr. Josip Schey, 13. natis in pa Stubenrauch Commentar, 2. zvezek, stran 571.

vencih žena nima v gospodarskih rečeh skoraj nobenega upliva. Da-si je prinesla možu dote jednake ali višje vrednosti, mimo vrednosti moževega imetja, nima ničesar govoriti. Mož izposoja si novcev, ne da bi vprašal žene dovoljenja; k večjemu dobrika se jej tedaj, kedar je ženi dati dovoljenje za vknjižbo posojila novega upnika pred doto, vknjiženo na moževem posestvu.

Se je-li prav izvajalo ali ne, nečem dokazovati; — pač se ohranijo Gorenjska posestva po več stoletij v jednej družini. Na Gorenjskem pa zavlada je zmagovito dota z zaženilom vred. Nasprotno se na Dolenjskem neusmiljeno kosajo kmečka posestva. Le-tu premika se nepremičnina iz roke v roko; — kmet je sličen obrtniku, zemljišče ti je le še blago, vedno na prodaj.

Marsikomu ni znano, da ne gre vrstiti vkupnosti imetja mej darilne pogodbe v pravnem smislu, kajti pri vkupnosti imetja ni darilca, kateri bi se odpovedal na korist obdarjencu, ter ni uvideti, kaj bi se darovalo. Tudi ne smeri noben pogodnik pri vkupnosti na darilo, kar je poglavitno: „animus donandi“ manjka.¹⁾

Omenilo se je uže, da sklepajo kranjski Nemci skoraj brez izjeme občno vkupnost celega imetja, veljavno uže mej živečima, pravo pravcato vkupnost imetja.¹⁾

Kedar se pogaja na vkupnost uže mej živečima veljavno, se umljivo lahko pogodi na vkupnost celega imetja, ali pa le sedanjega ali le prihodnjega imetja (partikularna vkupnost).

Pred vsem se mora pa poudarjati, da ne veljajo za občno vkupnost imetja za žive dni določila obč. drž. zak., navedena v §-ih 1233 - 1236; pač pa ona nahajajoča se v XXVII. poglavji obč. drž. zak., kateri govori sicer o navadni, ne zakonski vkupnosti imetja.

Krainzu, odnosno Andersu, njenim dokazom sledeč, uverim o se, da sta v občnej vkupnosti celega imetja — veljavne uže mej živečima — oba soproga, a tudi sleherni sam —

¹⁾ Krainz, I. str. 367. pa II. 1. str. 316. § 436.

¹⁾ Dr. Josef Freiherr von Anders: Familienrecht, Berlin, 1885, str. 145. imenuje takšno vkupnost „materielle Gütergemeinschaft“. Primeri še Krainz, I. c. in II. 2. str. 344. § 416.

glava celemu naj si bo sedanjemu, naj-si bo bodočemu imetju — v smislu §-a 1202. obč. drž. zak. Lahko ima pa posameznik poleg vkupnega imetja še posebno imetje, katero se v pogodbi ni v pošte vzel, ali katero se odtujiti ne sme, n. pr. rodbinske fidejkomise. — Zakonska pridobita vkupno, kakor se tudi zadolžita vkupno, tako da se lahko zadolžuje drug za drugega. To načelo pa izvajamo primerjajoč določila občne vkupnosti imetja za slučaj smrti, koder se smatrajo vsi dolgovi, obstoječi pri smrti posameznika — kot vkupni dolgovi: tem bolj merodajno je to določilo za občno vkupnost imetja mej živečima. Premičnin torej ni treba v resnici izročevati iz roke v roko, za izročitev tirjatev ni treba odstopnic, kajti po sklepu vkupnosti veljavne mej živečima, je sleherni poverjen za-se in za soproga pridobiti ali izposoditi si kaj in tako obremeniti družeta. — Le tu nadomestuje posameznik popolnoma drugega in sicer vsikdar bodisi gledé pridobitve, bodisi gledé dolgov; drug pridobiva družemu premičnino po priprostej izjavi v smislu §-a 428. obč. drž. zak.¹⁾

¹⁾ Kajti tudi v vkupnosti veljavnej za žive dni katera je povsem vkupnost imetja v smislu XXVII. poglavja obč. drž. zak. pridobiti je premičnine le z izročitvijo. (§ 1181 obč. drž. zak.)

(Konec prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Zemljeknjižni vpis, izvršen z utesnitvijo §-a 822 obč. drž. zak., prikazuje pravne svoje učinke še le po prisojilu zapuščine. — Na podlagi izvestilnice (atto di notorietà) kr. laškega konzulata ni dovoliti zemljeknjižnega prenosa vknjiženih tirjatev od zapustnika na dediča (§ 177. ces. pat. z dne 9. avgusta 1854, št. 208. drž. zak.)

Vsled odloka deželnega sodišča Tržaškega z dne 19. avgusta 1871, št. 6193, vknjižila se je zastavna pravica za tirjatev laške